

Vergaderjaar 2024–2025

28 676

NAVO

Nr. 499

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN, VAN DEFENSIE EN VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 april 2025

Voortgang voorbereidingen organisatie NAVO-top

Het kabinet informeert uw Kamer in deze brief over de voortgang van de voorbereidingen van de NAVO-top op 24 en 25 juni 2025 in Den Haag. De inhoudelijke agenda van de top wordt op voorstel van de Secretaris-Generaal (SG) van de NAVO gezamenlijk vastgesteld door alle bondgenoten. De SG van de NAVO zal deze agenda vlak voor de top bekendmaken. Hoewel de precieze onderwerpen nog niet bekend zijn, is de verwachting dat de bondgenoten zullen spreken over collectieve afschrikking en verdediging, defensie-uitgaven, de defensie-industrie en de politieke en militaire steun aan Oekraïne.

Het is voor Nederland de eerste keer dat ons land een NAVO-top organiseert sinds de NAVO 76 jaar geleden is opgericht. Deze top is daarom voor Nederland van historische betekenis. De geopolitieke ontwikkelingen vergroten het belang dat leiders bij elkaar komen om over de trans-Atlantische veiligheid te spreken. Deze top speelt zich af tegen een achtergrond van toenemende dreigingen richting het Euro-Atlantisch grondgebied, en vindt daarmee plaats op een cruciaal moment in de geschiedenis. Tijdens de top maken NAVO-bondgenoten besluiten over de gezamenlijke afschrikking, defensie van het NAVO-grondgebied en benodigde stappen om onze vrede en veiligheid te blijven waarborgen. Deze besluiten hebben direct invloed op Nederland.

De rol van gastland biedt Nederland een bijzondere plek aan tafel. De NAVO-top biedt een uitzonderlijke kans om Nederland internationaal op de kaart te zetten en tevens binnenlands het gesprek aan te gaan over vrede en veiligheid in Europa, de trans-Atlantische relatie en de NAVO. De Ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie organiseren in aanloop naar de top, in nauwe samenwerking met denktanks en kennisinstituten, onder de noemer «NAVO door Nederland» ook een serie inhoudelijke publieksevenementen om dit gesprek te voeren.

Side-events

Tijdens de top organiseert Nederland samen met de NAVO twee officiële *side events*. Tijdens het *NATO Public Forum*, uitgevoerd door de NAVO, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Atlantische Commissie, Clingendael en HCSS, gaan internationale leiders, het maatschappelijk middenveld en journalisten met elkaar in gesprek over de uitkomsten en belangrijkste kwesties van de top. Het Ministerie van Defensie organiseert daarnaast samen met de NAVO en VNO-NCW het *NATO Summit Defence Industry Forum*. Het *NATO Summit Defence Industry Forum* op 24 juni is de belangrijkste bijeenkomst tussen de NAVO en de defensie-industrie als onderdeel van de NAVO-top. NAVO-leiders en industrieleiders bespreken hier de voortgang, volgende stappen en kansen voor het versterken van de trans-Atlantische samenwerking.

Verkeer- en veiligheidsmaatregelen

De NAVO-top 2025 vindt plaats in het World Forum in Den Haag. Naast de conferentielocatie worden tijdelijke constructies gebouwd om voldoende ruimte te creëren. Vanaf medio april is daarvoor een belangrijke Haagse verkeersader die langs het World Forum loopt – de Johan de Wittlaan – afgesloten tot en met de afbouw na de top. Deze maatregelen die worden getroffen ten behoeve van de beveiliging van de delegaties en voor het handhaven van de openbare orde, hebben grote impact op de inwoners van Den Haag, met name op de direct omwonenden van het World Forum. De gemeente Den Haag heeft in goede samenwerking met de rijksoverheid een intensieve communicatiecampagne opgezet, om inwoners en bedrijven tijdig te informeren en te betrekken en zo grote (verkeers)overlast zoveel mogelijk te beperken.

Daarnaast worden tijdens de top landelijk en regionaal corridors ingesteld, om de tientallen wereldleiders en Ministers veilig en ongestoord van Schiphol naar Den Haag te vervoeren. Ook dit zal grote impact hebben op de verkeersdoorstroming in de Randstad. Om de hinder voor burger en bedrijfsleven zoveel mogelijk te beperken heeft Rijkswaterstaat mede namens andere wegbeheerders een integraal mobiliteitsplan ontwikkeld, in samenspraak met de NCTV en de politie. Dit mobiliteitsplan omvat verkeersmaatregelen op de snelwegen en op regionale en lokale wegen. Ook buiten de Randstad zullen de gevolgen voelbaar zijn omdat op het landelijk wegennet omleidingsroutes van en naar de Randstad worden ingesteld. Op 10 april hebben het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Rijkswaterstaat en de gemeente Den Haag dit bekend gemaakt tijdens een landelijke persbriefing. Hierbij is eveneens de oproep gedaan om rond de top zo veel mogelijk thuis te werken en de spits te mijden. Wij herhalen hierbij deze oproep. Met de persbriefing is ook de landelijke, regionale en lokale pers- en publiekscommunicatie van start gegaan. Op 6 mei vindt er een persbriefing plaats over veiligheid.

Bij de veiligheidsoperatie rondom de NAVO-top zijn tientallen organisaties in samenwerking betrokken. Voorafgaand zijn de taken, rollen en verantwoordelijkheden in kaart gebracht. Alle betrokken organisaties bereiden zich voor op de top door opleiding, training en oefening. Daarbij wordt bijvoorbeeld geoefend op scenario's als cyberdreiging, spionage, sabotage, ongeregelde heden in de structuur van de digitale infrastructuur en grootschalige maatschappelijke onrust. Ook worden in gezamenlijkheid met de lokale driehoeken voorbereidingen getroffen voor de omgang met mogelijke demonstraties. Bij een grootschalig incident kan daarnaast de nationale crisisstructuur worden geactiveerd.

Deze voorbereidingen en maatregelen zijn essentieel om ervoor te zorgen dat alle 8.500 aanwezigen veilig en ongestoord kunnen deelnemen. De nadruk ligt daarbij op risicobeheersing. Om incidenten te voorkomen, wordt er gebruik gemaakt van technologie op land, op zee en in de lucht. Ook worden er anti-dronemaatregelen genomen. Tijdens de NAVO-top zijn het World Forum, de omliggende locaties en locaties waar delegaties verblijven en evenementen plaatsvinden daarnaast voorzien van beveiliging, waarbij gebruik wordt gemaakt van een combinatie van zichtbare en onzichtbare maatregelen. Cyberveiligheid krijgt daarbij speciale aandacht, zodat delegaties ongestoord kunnen werken. Experts houden de dreiging continu in de gaten en reageren snel op mogelijke incidenten. Ook wordt met het oog op het waarborgen van een veilig verloop van de NAVO-top het Besluit opsporing terroristische misdrijven gewijzigd. We willen tijdelijk extra veiligheidsrisicogebieden aangewezen, waarin de Politie bevoegdheden kan toepassen zonder daarvoor een bevel van de Officier van Justitie nodig te hebben.

Luchtvaartmaatregelen

De luchthaven Schiphol is door de Ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid gevraagd mee te werken aan de organisatie van de NAVO-top. Toestellen van regeringsleiders moeten daarvoor gedurende de NAVO-top in Nederland ontvangen en beveiligd worden. Hiertoe zal een apart deel van Schiphol worden ingericht als afhandellootatie.

De NAVO-top vindt plaats gedurende de periode dat de Buitenveldertbaan buiten gebruik is vanwege noodzakelijk onderhoud. De tijdelijke regeling groot onderhoud banenstelsel Schiphol 2025 is op 24 maart 2025 in werking getreden. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt momenteel aan een aanvulling op deze regeling vanwege het gewijzigde baan- en routegebruik tijdens de NAVO-top. Deze regeling wordt naar verwachting begin juni 2025 gepubliceerd in de Staatscourant.

Het is bij een wereldtop, zoals de NAVO-top, gebruikelijk om restricties op te leggen aan het gebruik van het luchtruim. Deze restricties komen voort uit de op het vertrouwelijke dreigingsbeeld gebaseerde scenario's die door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid zijn opgesteld. De Ministeries van IenW en Defensie bereiden op verzoek van het Ministerie van JenV een regeling voor waarmee restricties in het luchtruim worden opgelegd. Die regeling zal spoedig gepubliceerd worden.

Binnenkort wordt nader gecommuniceerd over de veiligheidsmaatregelen die op de Noordzee zullen gelden in de periode rondom de NAVO-top.

Politie-inzet

De NAVO-top vraagt om een omvangrijke politie-inzet. Hierover is regelmatig overleg met de politie, de vertegenwoordigers van het lokaal gezag en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid.

Het uitgangspunt is dat het reguliere politiewerk zo veel mogelijk doorgang vindt tijdens de NAVO-top, waaronder incidentenafhandeling en heterdaadopsporing. Alle politiebureaus en -posten blijven open en de hulpdiensten zijn in het hele land bereikbaar zoals altijd. Wel is er in de periode rondom de NAVO-top minder politiecapaciteit beschikbaar voor evenementen. De uitwerking hiervan is onderwerp van gesprek in iedere eenheid en wordt lokaal en regionaal besproken.

De politie heeft maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat er voldoende politiecapaciteit beschikbaar is tijdens en rondom de NAVO-top. Het betreft onder meer verlof- en opleidingsregulering, alsmede de inzet van aspiranten en politievrijwilligers. Daarnaast wordt bijstand geleverd door Defensie, waaronder de Koninklijke Marechaussee, en door omliggende landen. De NAVO-top vraagt veel onze politiemensen en militairen. Dankzij hun flexibiliteit kan de NAVO-top veilig georganiseerd worden en kan het reguliere politiewerk in de rest van Nederland doorgang vinden. Het kabinet is hen zeer erkentelijk voor hun toewijding en inspanningen

Het kabinet is zich bewust van de zorgen die politiemedewerkers hebben geuit over de NAVO-top, in het bijzonder over het functioneren van C2000. Het kabinet begrijpt de zorgen en is zich bewust van het belang van betrouwbare communicatievoorzieningen voor hun optreden en veiligheid. In de Verzamelbrief Politie die de Minister van Justitie en Veiligheid uw Kamer stuurde op 11 april jl. is toegelicht welke maatregelen worden getroffen om C2000 zo goed mogelijk te laten functioneren.¹ Tevens is in deze brief ingegaan op de aanvullende maatregelen die worden getroffen voor een zo stabiel mogelijke dekking en beschikbaarheid van C2000 en fallback-systemen tijdens de NAVO-top. Binnen de politie wordt veel aandacht besteed aan het instrueren en informeren van collega's hoe om te gaan met de communicatievoorzieningen die zij ter beschikking hebben, zowel C2000, de fallback app push-to-talk en hoe te handelen als voorzieningen onverhoopt uitvallen.

Bijstelling budget

In het verslag over de NAVO-top in Washington D.C. op 10 en 11 juli 2024, heeft het kabinet uw Kamer geïnformeerd over de voorziene kosten van de top.² Het budget bedroeg toen 95 miljoen euro. Het kabinet heeft in het verslag aangegeven dat het budget in de Voorjaarsnota 2025 zo nodig zou worden bijgesteld. Het bedrag dat in juli 2024 is gecommuniceerd, was gebaseerd op de kosten van de *Nuclear Security Summit* (NSS) in 2014 met inachtneming van inflatie, (de gegroeide (loon)kosten), en gewijzigde internationale omstandigheden. Ten tijde van de Voorjaarsnota 2024 was nog onvoldoende duidelijk welke investeringen nodig waren voor de veiligheidsmaatregelen, logistiek en invulling van het programma rondom de top; deze zijn toen niet of slechts beperkt meegenomen. Ook zijn er additionele onderdelen aan de top toegevoegd vanwege de internationale geopolitieke ontwikkelingen, zoals het *NATO Summit Defence Industry Forum*. De eisen die de NAVO aan de top stelt, hebben ook geleid tot kostenstijgingen. Nu de totale omvang van de NAVO-top 2025 en de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen duidelijker worden, zijn ook de totale kosten beter bekend. Het totale budget voor de NAVO-top 2025 komt vooralsnog uit op 183,4 miljoen euro. De kosten worden gedekt uit de begrotingen van de betrokken departementen (Buitenlandse Zaken, Defensie, JenV en IenW). Een deel van het budget, 76,8 miljoen euro, is vanuit de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) beschikbaar gesteld.

Grootste logistieke en veiligheidsoperatie tot nu toe

Voor een belangrijk deel komen de kosten voort uit veiligheidsmaatregelen die moeten worden getroffen om ervoor te zorgen dat de top voor alle aanwezigen ongestoord, veilig, waardig en gastvrij verloopt. Het gaat daarbij om naar verwachting 45 regeringsleiders, 45 Ministers van

¹ Kamerstuk 29 628, nr. 1254

² Kamerstuk 28 676, nr. 465 van 13 augustus 2024

Buitenlandse Zaken, 45 Ministers van Defensie, 6.000 delegatieleden, 2.000 journalisten en 800 bezoekers aan het *NATO Public Forum* en het *NATO Summit Defence Industry Forum*. De omvang van de top maakt het de grootste logistieke en veiligheidsoperatie die tot op heden in Nederland heeft plaatsgevonden. Zo worden er onder andere beveiligingsmaatregelen getroffen bij het World Forum in Den Haag, verschillende andere locaties van de Top, de hotels van genodigden, voor het vervoer van en naar Schiphol en op de locaties waar werkdiners plaatsvinden. Daarnaast moeten medewerkers van politie en Defensie uit het hele land ook in hotels worden ondergebracht rond het gebied waar maatregelen worden getroffen.

Ten slotte benadrukt het kabinet dat de uitkomsten van de NAVO-top op 24 en 25 juni 2025 in Den Haag van groot belang zijn voor de veiligheid van ons land. Het kabinet zal uw Kamer via de geannoteerde agenda's van de komende ministeriele NAVO bijeenkomsten informeren over de inhoudelijke inzet van het kabinet.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

De Minister van Defensie,
R. Brekelmans

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel